

Σαμιοπούλα

Μικρή, αυθεντική ομορφιά

Στην βραδινή αύρα η **Αγία Θέκλη** λικνίζεται ελαφρά. Δυο ώρες πριν έδεσε στο μόνιμο αραξοβόλι της στο λιμάνι του Πυθαγορείου. Το ταξίδι της σύντομο και ο προορισμός της πάντα ο ίδιος: το νησάκι της Σαμιοπούλας.

Μέρες τώρα περνάμε μπροστά από το ξύλινο σκαρί, διαβάζουμε και ξαναδιαβάζουμε στην πινακίδα τη λιτή πρόσκληση για ένα ημερήσιο ταξιδάκι στη Σαμιοπούλα. Επιτέλους το αποφασίζουμε. Ένα πρωί εγκαταλείπουμε τις περιπλανήσεις στα ηπειρωτικά και πατάμε το κατάστρωμα της Αγίας Θέκλης. Μαζί μας και καμιά εικοσαριά τουρίστες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία αλλοδαποί. Αναρωτιόμαστε πού είναι οι Έλληνες.

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ

Το πρώτο τεστ για τον καπτάν-**Βασίλη Κάμπο** είναι η τήρηση της ώρας αναχώρησης. **9:30** γράφει η πινακίδα, την ίδια

ακριβώς ώρα ο γιος του καπετάνιου, ο **Αλέξης**, λύνει τους κάβους και ζωντανεύει η προπέλα. Έξω από το λιμάνι μελτέμι δροσερό, όλες τις μέρες φυσάει ασταμάτητα. Με κατεύθυνση ΝΔ ακολουθούμε πορεία παράλληλη με την ομαλή και εκτεταμένη ακτογραμμή του όρμου **Τηγάνι**. Ένα - ένα διακρίνονται τα γνωστά μας χωριά, οι χαμηλές λοφοπλαγίες και πίσω τους οι πετρώδεις, απότομες καταπτώσεις του Καρβούνη. Να και το σύμβολο του Ηραίου, ο επιβλητικός μαρμάρινος κίονας. Δεσπόζει ολόρθος, ίδιος κατάλευκος γίγαντας ανάμεσα στην καταπράσινη πεδιάδα ολόγυρά του. Η ορεινή ζώνη, ωστόσο, απομένει στερημένη από τις χιλιάδες πεύκων, τα στολίδια της. Η ζοφερή

ανάμνηση από τη φωτιά του 2000 είναι πανταχού παρούσα σε όλα τα βουνά.

Μετά το Ηραίο καβατζάρουμε τον **Ασπρόκαβο**, με τα λευκά αργιλικά πετρώματα και τις μικρές του βραχοσπηλιές. Στ' ανοιχτά προβάλλει η βραχονησίδα "**Καραβόπετρα**". Αρχίζει μια απόκρημνη ακτή, που κρύβει όμως λιλιπούτειες αμμουδιές, με άνοιγμα που δεν ξεπερνάει το 10 μέτρα.

Βγαίνει από την καμπίνα ο Αλέξης. Στα χέρια του κρατάει δυο δίσκους. Στον ένα κανάτα και ποτηράκια με Σαμιώτικο κρασί, στον άλλο χυμό πορτοκαλιού για τα παιδιά. Μια ευχάριστη έκπληξη για όλους και ιδιαίτερα για τους ξένους. Αυτή η υπηρεσία της Αγίας Θέκλης ήταν απρόβλεπτη, δεν περιγραφέτο στις παροχές της πινακίδας.

Να κι ένα σπιτάκι, μικροσκοπικό σαν τον κολπίσκο του. Στον ιστό του κυματίζει η Ελληνική σημαία. Γύρω του ακτή κατάφυτη με ελιό-

Όψεις από το παραδεισένιο τοπίο της ακτής "Τσόπελα".

■ Στο βάθος ορθώνεται ο βαρύς όγκος του Κέρκη, ενώ της **Ανάληψης** και της **Αγίας Πελαγίας**.

δεντρα. Αμέσως μετά συμπαγείς γκρίζοι βράχοι, μια βοτσαλωτή παραλιούλα, ένα ξωκκλήσι, η παραλία "**Κυριάκος**", μια ρεματιά κατάφυτη και χρωματισμένη από ανθισμένες πικροδάφνες, καμμένοι κορμοί πεύκων και κακοτράχαλες πλαγιές με χαμηλή βλάστηση, φαράγγια απόκρημνα μόνο για αναρριχητές, βαρκούλα μ' έναν μοναχικό ψαρά, ακτή απρόσιτη και απόλυτα εχθρική, με δυο υποτυπώδεις τσιμεντένιους μώλους, ίσα - ίσα για να δέσει μια βάρκα και ξαφνικά, μέσα σ' όλη αυτή την αγριότητα, προβάλλει η βοτσαλωτή παραλία **Κακόρρεμα**, με άνοιγμα που δεν ξεπερνάει τα 100 μέτρα, στην απόληξη ενός απίστευτα άγριου και απόκρημνου φαραγγιού. Αμέσως μετά το τοπίο γαληνεύει. Πεύκα, ελιόδεντρα, ομπρέλλες, μερικά σπιτάκια, στενό φαράγγι που καταλήγει στην ακτή. Είναι η διάσημη παραλία "**Τσόπελα**", μοναδική ένδειξη ανθρώπινης παρουσίας σ' αυτή την ερημιά. Μπροστά μας ο ορίζοντας αποκτάει ένα νέο ενδιαφέρον. Ένα μίλι μακρινά διαγράφεται ο χαριτωμένος όγκος της Σαμοπούλας με τις θαμνοσκεπάστες πλαγιές. Ένας δίαυλος στε-

νός, μόλις 926 μέτρων, την χωρίζει από τις αντικρινές ακτές της Σάμου, όπου επίσης υπάρχει το τοπωνύμιο Σαμιοπούλα. Η έκτασή της είναι μόλις 825 στρέμματα και το μέγιστο υψόμετρό της φτάνει τα 153 μέτρα, ένας λόφος που ξεχωρίζει από τους άλλους. Η περίμετρος του νησιού υπολογίζεται σε 2,5 χλμ., το μέγιστο μήκος του είναι περίπου 1600 μέτρα και το πλάτος του 800. Αυτή πάνω - κάτω είναι η γεωγραφική ανατομία της Σαμιοπούλας.

Καθώς προχωράμε στην μπούκα του δίαυλου, το μελτέμι μας χτυπάει με ορμή. Με μιας δροσερεύει ο καιρός, λευκοί αφροί παιχνιδίζουν ανάμεσα στα κύματα. Στο βάθος ορθώνεται ο βαρύς όγκος του Κέρκη, ενώ στους ταπεινούς λοφίσκους της Σαμιοπούλας ασπρίζουν τα εξωκκλήσια της **Ανάληψης** και της **Αγίας Πελαγίας**. Απόμακρο, στη ράχη του πιο ψηλού λόφου το πρώτο, κοντά στην ακτή το δεύτερο. Ένας μαντρότοιχος με ισχυρή ξερολιθιά

καταλήγει από την Αγ. Πελαγία μες τη θάλασσα. Μανουβράρει ο καπτάν - Βασίλης το καϊκάκι και το δένει στον όρμο "**Κατσακά**", στο ΒΑ τμήμα του νησιού. Ανηφορίζουμε το μονοπάτι, διασχίζουμε τη στενή γλώσσα στεριάς και, σε λιγότερο από ένα 5λεπτο, φτάνουμε στον όρμο **Ψαλίδα**, στα ΒΔ της Σαμιοπούλας. Μετά τον βραχώδη και αφιλόξενο - για κολυμβητές - κόλπο του Κατσακά, μας αποκαλύπτει η Σαμιοπούλα το πιο σαγηνευτικό σημείο των ακτών της. Μέρες τώρα ονειρευόμασταν να γνωρίσουμε από κοντά την εξωτική γοητεία του όρμου Ψαλίδα, αυτό το διάφανο, απόλυτο τυρκουάζ, που πρωτοθανυμάσαμε από ψηλά, στο δρόμο για Σπαθαράιους.

Η δημιουργία του κολπίσκου αλλά και η συνολική του εικόνα αποτελούν ένα παράδοξο της φύσης. Φανταστείτε μια λευκή λωρίδα 80 περίπου μέτρων με λεπτόκοκκη άμμο, απλωμένη ειρηνικά ανάμεσα στην εχθρική, απόλυτα

στους ταπεινούς λοφίσκους της Σαμιοπούλας ασπρίζουν τα εξωκκλήσια

Κάτοψη της Σαμιοπούλας από τη διαδρομή προς Σπαθαράιους. Σε πρώτο πλάνο ο όρμος "Κατσακά" και πίσω ακριβώς ο όρμος "Ψαλίδα".

ΦΩΤ. : ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΛΟΓΟΣ ΣΠΑΘΑΡΑΙΩΝ

Παρούσες και οι τρεις γενιές στη Σαμιοπούλα.

βραχώδη ακτογραμμή. Οι ταπεινές γεωλογικές μας γνώσεις δεν μας επιτρέπουν να εξηγήσουμε κάτω από ποιες διεργασίες διάβρωσης και σε ποια χρονική στιγμή η αμμουδίτσα δημιουργήθηκε. Επιπλέον, μια τριγωνική έκταση από την ίδια αμμουδιά εισχωρεί σε βάθος τουλάχιστον 60-70 μέτρων στο εσωτερικό και σχηματίζει μια ευρύχωρη, επίπεδη επιφάνεια, γεμάτη με ορθάνοιχτες ομπρέλλες. Στη σκιά τους σπεύδουν να βρουν καταφύγιο από τις καυτερές ακτίνες του ήλιου όλοι οι επιβάτες της Αγ. Θέκλης. Εμείς προτιμάμε τη φυσική σκιά των μικρών κυπαρισσιών, που είναι πυκνογαυγόμενα στην πλαγιά. Από εδώ έχουμε πανοραμική θέα στο ακρογυάλι, κυρίως όμως απολαμβάνουμε τις δροσερές - και πολύτιμες αυτή την ώρα - πνοές του μελτεμιού.

Η αίσθηση της επαφής με το διαυγέστατο νερό είναι απλά απερίγραπτη. Μια Αυστριακή με τα δυο μικρά παιδιά της δεν παύει να μου επαναλαμβάνει, ότι γι' αυτήν είναι μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Και οι υπόλοιποι όμως ξένοι δεν λέν να βγουν απ' το νερό. Μια επιπλέον σπάνια ιδιαιτερότητα της παραλίας είναι η υφή του αμμουδερού πυθμένα, που είναι σκληρός και συμπαγής. Αυτό εξασφαλίζει μια μόνιμη

Σαμιοπούλα, όρμος "Ψαλίδα". Ο παράδεισος είναι εδώ.

Ο σταυροειδής με τρούλο ναύσκος της Ανάληψης, κτίσμα του 1793.

διαύγεια στο νερό, παρά τα κυματάκια του μαΐστρου, αφού η αμμουδιά μένει αμετακίνητη στη θέση της, χωρίς καθόλου να αναδεύεται. Ανακαλώ στη μνήμη μου την αντίστοιχη εμπειρία από μια παρόμοια εξωτική ακτή, πριν κάποια χρόνια στο **Κουφονήσι Σητείας**.

-Χαρείτε όσο θέλετε τη θάλασσα ως τις 2, φωνάζει ο καπετάνιος. Μετά σας περιμένω μπροστά στην Αγία Πελαγία για φαγητό.

Ένας - ένας ανηφορίζουμε το τοιμεντένιο μονοπάτι με τα ενδιάμεσα σκαλοπάτια. Σ' ένα 5λεπτο φτάνουμε μπροστά στην Αγ. Πελαγία, εκκλησιάκι ασβεστοχρωσμένο, σταυροειδές με τρούλο, χτισμένο το 1913 από τον **Εμμανουήλ Κωτούρο**, αν και η παλαιότερη εκκλησία αναφέρεται σε έγγραφα από το 1789. Ωστόσο, το απώτερο παρελθόν της Σαμιοπούλας δεν είναι γνωστό. Μερικοί Σαμιώτες συγγραφείς την ταυτίζουν, χωρίς βεβαιότητα με την **Τραγία** νήσο, στη θαλάσσια περιοχή της οποίας διεξήχθη ναυμαχία το 439 π.Χ, μεταξύ Αθηναϊκού και Σαμιακού στόλου. Στον χάρτη του Πίρι Ρέις του 1520 αναφέρεται ως **Αρχουδονήσι**, ενώ ο μητροπολίτης Σάμου **Ιωσήφ Γεωργιερήνης** το 1677 αναφέρει, ότι στο νησί φύεται το εξαιρετικά αρωματικό άνθος, γνωστό στη Σάμο ως "κόρες". Στη

Σαμιοπούλα αναφέρονται επίσης ο **Tournefort** το 1702 και ο **Ιάκωβος Ραγκαβής** το 1854.

Στη διάρκεια της ηγεμονίας της Σάμου η Σαμιοπούλα χρησιμοποιήθηκε για ένα χρονικό διάστημα το 1860, ως τόπος λοιμοκαθαρτηρίου πλοίων που έρχονταν στη Σάμο. Από το 1913 το νησί, όπως και η Σάμος, αποτελεί τμήμα του Ελληνικού κράτους, ενώ με ειδικό διάταγμα του 1918 εντάχθηκε στην κοινότητα Σπαθαριών. Με το Β.Δ. 11-5/2-7-1854 η Σαμιοπούλα μεταβιβάσθηκε από το 1957 διηνεκώς στους ενοικιαστές μικροκτηνοτρόφους **Αναστάσιο Κάμπο** και **Χριστόδουλο Καμίτση**.

Ο πληθυσμός του μικρού νησιού είχε διακυμάνσεις: 39 κάτοικοι το 1904, 58 το 1920 και μόλις 12 το 1951. Σήμερα μένει ολοχρονίς στο νησί μόνον ένας άνθρωπος, η μητέρα του καπετάνιου, η κυρά - **Κατερίνα**, ηλικίας 85 περίπου ετών. Ο γιος της την επισκέπτεται με το καΐκι του όσο συχνότερα μπορεί.

Στον επίπεδο πλακόστρωτο χώρο, ανάμεσα σε άλλα λουλούδια, ευωδιάζει το ανθισμένο γιασεμί. Δροσερό αεράκι, σκέπαστρο με καλάμια, στρωμένα τραπεζάκια, όλα έτοιμα και οργανωμένα για να υποδεχθούν τους επιβάτες της Αγ. Θέκλης. Μια φωτοβολταϊκή μονάδα εξα-

σφαλίζει ηλεκτρικό ρεύμα για τις ανάγκες της εγκατάστασης. Απέναντι ακριβώς εκτείνεται ένα γραφικό οροπέδιο με ελιόδεντρα, χαρουπιές, μερικά πεύκα, συκιές και αμυγδαλιές. Μετά το κτήμα αρχίζει ευδιάκριτο μονοπάτι, που στρέφεται ΝΑ, περνάει χαμηλότερα από την κορυφή του λόφου και καταλήγει, σε λιγότερο από μισή ώρα, στην εκκλησούλα της **Ανάληψης**. Ο σταυροειδής με τρούλο ναός φέρει χρονολογία 1793.

10' λεπτά πριν από τις 2 υψώνονται οι πρώτες τσίγκνες από τη θράκα του καπετάνιου, άλλες από μπριζόλες και άλλες από φρεσκοτάτους κολιούς. Σαλάτα, πατατούλες, κρύο κρασί και κατσικίσιο σπιτικό τυρί. Η γυναίκα του καπετάνιου και ο γιος του μοιράζουν απλόχερα την Ελληνική φιλοξενία, απλή και αυθεντική. Τσουγκρίζουμε τα ποτήρια μας με την **Αναστασία**, το **Μιχάλη** και το **Γιάννη**. Γύρω μας υπάρχουν μόνον πρόσωπα χαρούμενα.

Στις 4 ακριβώς, σύμφωνα με το πρόγραμμα, η Αγ. Θέκλη ξυπνάει από τον λήθαργο του απομεισήμερου. Αρχίζει το ταξίδι της επιστροφής με πρίμα το μάιστρο, ισχυρό και δροσερό. Κάποια στιγμή εμφανίζεται ο Αλέξης. Προσφέρει Σαμιώτικο ουζάκι αραιωμένο με παγά-

κια. Το συνοδεύει με ντομάτες και αγγουράκια. Για τα παιδιά υπάρχουν παγωμένα αναψυκτικά. Μένουμε έκπληκτοι με τη συνεχή διάθεση προσφοράς αυτών των απλών ανθρώπων της θάλασσας. Κάποιες τέτοιες ενέργειες - όχι δυστυχώς πολύ συχνές - είναι που κερδίζουν σε βάθος χρόνου την καρδιά του ξένου επισκέπτη και τον κάνουν να παραβλέπει όσα στραβά και ανάποδα συναντάει στην Ελλάδα.

Στα πεντακάθαρα νερά ανοιχτά του Ηραίου ο καπετάνιος κάνει μια στάση. Χαρίζει στους ηλιοψημένους επιβάτες του την ευχαρίστηση μιας τελευταίας δροσερής βουτιάς. Ύστερα ξεκινάει και πάλι και με ακρίβεια χρονομέτρου αράζει την Αγ. Θέκλη στις 5.30' ακριβώς μπροστά στην προκυμαία του Πυθαγορείου.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στην οικογένεια του καπτάν **Βασίλη Κάππου** (στη κυρά - **Κατερίνα** την μητέρα του, στη γυναίκα του **Χριστίνα** και στο γιο του **Αλέξη**). (Τηλ. 22730 31702, 91074 και 6974 236044)

*Σημείωση: Τα ιστορικά και γεωγραφικά στοιχεία για την Σαμιπούλα μας έχει ευγενικά παραχωρήσει ο **Χρίστος Λάνδρος**.*

Ο σταυροειδής με τρούλο ναΐσκος της Ανάληψης, κτίσμα του 1793.

